

Fredagsmys.

**Arbetsplan för en studiecirkel
om barnfattigdom**

Ta ut riktningen i en studiecirkel

Det här är en arbetsplan som hjälper er att genomföra en studiecirkel om barnfattigdom. Syftet är att öka kunskaperna om barnfattigdom i partiorganisationen och att uppmuntra till aktivitet och insatser lokalt och regionalt.

Med studiecirkeln hjälp kan vi fördjupa oss i vad barnfattigdom innebär och hur den bäst kan bekämpas, för att kunna föra diskussioner kring frågan med medborgare såväl som meningsmotståndare.

Studiematerial

Arbetsplanen bygger på två material som tagits fram av partistyrelsens kansli i nära samarbete med ABF:

Kampanjfoldern ger en kortfattad beskrivning av barnfattigdomen i Sverige och hur en socialdemokratisk samhällsmodell kan bidra till att bekämpa den. Foldern finns på många partiexpeditioner runt om i landet, och går att ladda ner eller beställa på socialdemokraterna.se/barnfattigdom

Handbok mot barnfattigdom vägleder till ett flertal olika studier och rapporter kring barnfattigdom som tagits fram av olika aktörer, samt beskriver arbetsmetoder för medlemmar och sympatisörer som vill arbeta med frågan. Handboken finns att ladda ner på socialdemokraterna.se/barnfattigdom

Förslag till upplägg

Arbetsplanen utgår ifrån en studiecirkel på tre träffar. Men ni kan också träffas fler gånger, och ni kan bestämma er för att utöka cirkeln under resans gång om ni känner att ni behöver mer tid. Det är upp till cirkeln att gemensamt diskutera och besluta om upplägget.

Sist i denna arbetsplan finns tips på material att diskutera utifrån om ni vill utöka cirkeln med fler träffar.

Vad är en studiecirkel?

I en studiecirkel träffas man regelbundet för att studera, diskutera eller öva sig på något tillsammans. Det ideala ur ett pedagogiskt perspektiv brukar vara 7-12 deltagare inklusive ledaren, men man kan vara mellan 3 och 20 deltagare i en cirkel. Oftast träffas man en gång i veckan under en eller ett par månader, minst tre gånger.

Att vara med i en studiecirkel skiljer sig från att gå i skolan. Man deltar fritt och frivilligt, det finns ingen färdig kursplan, och alla deltagare är med och påverkar innehållet och upplägget. I en studiecirkel utgår man från deltagarnas behov och tar vara på allas erfarenheter.

Studiecirkeln är en demokratisk studie- och diskussionsform som bygger på allas aktiva deltagande. Respekt för varandra är viktigt. Ingen person får dominera diskussionerna – idealet är att alla får komma till tals ungefär lika mycket, och att beslut fattas i öppen och demokratisk anda.

I stället för en lärare finns det en cirkelledare. Han eller hon fungerar som en guide och inspiratör, och leder gruppens arbete framåt. Cirkelledaren kan sitt ämne, men det är i samspelet mellan cirkelledaren, deltagarna och studiematerialet som ny kunskap växer fram.

Det finns några formella krav för att studiecirkeln ska få ekonomiskt stöd från ABF för materialkostnader eller annat. Cirkeln måste bestå av minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter) uppdelat på minst tre sammankomster. Tre deltagare inklusive ledaren är minimum.

Kom ihåg att rapportera studiecirkeln till ABF!

En bra studiecirkel...

- Ger alla deltagare ungefär lika stort utrymme
- Tar vara på allas erfarenheter
- Kombinerar kunskapssökande med dialog och problemlösning
- Anpassar ambitionsnivån till deltagarna
- Låter olika perspektiv komma fram i diskussionen

Cirkelledarens roll

Cirkelledaren har ansvar för att samordna arbetet i cirkeln, förbereda träffarna, skaffa fram studiematerialet och hålla kontakten med ABF. I en del cirklar är cirkelledaren given på förhand, men ibland måste gruppen utse en av deltagarna.

Cirkelledaren är en i gruppen, ingen lärare som måste sitta inne med alla ämneskunskaper. Han eller hon får gärna vara en inspiratör och dela med sig av sina kunskaper, men får inte fastna i föreläsarrollen.

Cirkelledarskapet handlar mycket om att skapa bra stämning i gruppen, få igång samtal och diskussion, göra alla delaktiga, tydliggöra vägval, hantera eventuella problem, reda ut oenighet i gruppen, och leda cirkeln mot ett gemensamt mål. Nyckelordet är dialog, och ofta handlar cirkelledarskapet mer om att ställa frågor än om att ge svar.

Ett ämne som barnfattigdom väcker känslor och engagemang. Det är bra, för det kan bidra till spänstiga diskussioner och aktivitet, men tänk också på att ämnet kan vara

känsligt på ett personligt plan för många människor. Cirkelledaren har ett särskilt ansvar för att se till att alla i gruppen känner sig bekväma och inkluderade i samtalen.

Tips för en bra cirkel

Som cirkelledare kan du bidra till att alla blir delaktiga, att ingen tar över, att dialogen blir konstruktiv. Här är några tips som kan vara till hjälp:

- Gå en runda. Då får alla chansen att säga något och alla får ungefär lika stort utrymme.
- Använd en talarboll/pinne som ger rätt att prata. Den som talat färdigt kastar vidare.
- Är ni fler än 8 personer? Då kan det vara bra att dela in cirkeln i mindre grupper om två eller tre ibland, med återkoppling i storgrupp. Det gör att alla vågar delta.
- Ställ riktade frågor av typen ”Anna – vad tycker du?” Vissa måste tilldelas ordet för att säga något. Samtidigt har man förstås rätt att passa.
- Ställ en följdfråga för att locka fram mer ur en deltagare som svarat kort.
- Agera ”jokern i leken”. För in tankar och idéer som inte annars finns i gruppen.
- Försök styra in diskussionen på ämnet om det svävat iväg. Ställ en uppföljningsfråga.
- För stödanteckningar så att du kan sammanfatta diskussionen kring varje fråga.

Så kan ni arbeta i cirkeln

Låt gärna någon eller några av deltagarna kort återberätta vad de har läst och vilka intryck de fått i början av varje träff. Det bästa är om alla har läst innan träffen.

Det viktigaste momentet är diskussion. Utgå från de föreslagna diskussionsfrågorna eller formulera egna. Det är alltid bra om du som cirkelledare sammanfattar kort vad ni pratat om och kommit fram till (även om alla diskussioner inte leder till en slutsats). En variant på detta är att diskutera frågorna i grupper om två eller tre, och sedan rapportera i storgrupp.

Använd er av andra typer av aktiviteter för att skapa variation och för att göra cirkeln spännande. Man kan också föreslå fördjupningsuppgifter. Detta gör alla delaktiga i kunskapsbygget. I studiehandledningen finns förslag till aktiviteter och fördjupningsuppgifter.

Det är också möjligt att bjuda in en expert, organisationsföreträdare, journalist eller politiker som svarar på deltagarnas frågor och deltar i diskussionen. Eller varför inte se en film och samtala utifrån den?

Första träffen – Barnfattigdomen i Sverige

Inför denna träff:

Läs igenom Socialdemokraternas folder om barnfattigdom.

Majblomman delar ut bidrag till fattiga familjer – till bland annat mat, glasögon, skor, bidrag till semester med familjen och att kunna få åka på läger och koloni. Organisationen tar årligen emot mer än 50 000 ansökningar om bidrag till barn i fattiga familjer. Boken ”En vanlig dag” innehåller 154 ansökningar – lika många som organisationen tar emot varje dag.

De berättelser som finns i denna bok ger en bild av det svenska samhället som många blundar för. Där barn med synfel inte får glasögon och där barn avstår från friluftsdagar och luciafiranden i skolan därför att deras föräldrar inte har råd. Välj ut några av breven och läs upp dem för varandra. Boken hittar ni på www.majblomman.se

För att komma igång:

Börja med att gå en snabb runda där alla får säga sitt namn. Ta sedan upp vad studiecirkeln ska handla om och hur dagens upplägg ser ut.

Prata igenom och bestäm praktiska saker: när ni ska ses i fortsättningen, hur deltagarna ska meddela frånvaro, fika till träffarna etc.

Prata om vad en studiecirkel är och hur cirkeln kan bli konstruktiv och deltagande. Kom överens om hur ni ska bemöta varandra och arbeta tillsammans.

Om deltagarna inte känner varandra bra innan cirkelns början: Låt deltagarna intervjua varandra två och två (i ca fem minuter var) och presentera varandra för resten av gruppen. Några saker att ta reda på i intervjuerna är: namn, bostadsort, sysselsättning, fritidsintresse, politiskt engagemang, och sist men inte minst förväntningar på studiecirkeln.

Samla ihop deltagarnas förväntningar och samtala en stund om dessa – hur kan de uppfyllas?

Utifrån förväntningarna kan ni formulera mål för studiecirkeln.

Gå igenom studiematerialet så att alla får en överblick (om några av deltagarna inte hunnit läsa foldern i förväg – ge alla en liten stund att titta igenom den). Bestäm upp-
lägget för resten av cirkeln.

Att samtala om:

- Vad är barnfattigdom?
- Vad innebär det att vara ett fattigt barn i Sverige idag?
- Vilka situationer finns där fattiga barn inte kan vara med på samma villkor som andra barn, och vad kan politiken göra för att förändra detta?

Andra aktiviteter, i mån av tid, lust och möjlighet:

Titta på sociologiprofessorn Tapio Salonens anförande om barnfattigdom inför den socialdemokratiska riksdagsgruppen i juni 2011. Talet finns på socialdemokraterna.se/barnfattigdom

Inför nästa träff:

Läs sammanfattningen av Rädda Barnens rapport Barnfattigdomen i Sverige 2010, som du kan klicka vidare till från socialdemokraterna.se/barnfattigdom (46 sidor). Fundera över vilken typ av åtgärder som är bäst för att minska barnfattigdomen och dess konsekvenser.

Håll utkik i omgivningen – i samtal, i politiken och i medierna – efter sådant som hänger samman med barnfattigdomen. Ta gärna med tidningsurklipp eller illustrationer till nästa träff.

Andra träffen – Vad kan politiken göra?

För att komma igång:

Be någon att kort sammanfatta vad som står i Rädda Barnens årsrapport.

Att samtala om:

- Vad tänker ni på när ni läser rapporten?

- Materialet innehåller statistik på barnfattigdomen i hela Sverige. Titta på siffrorna från den egna kommunen – vad säger de?
- Statistiken är från 2007-08 – hur tror ni att barnfattigdomen i kommunen utvecklats sedan dess?
- Vart tionde barn växer upp under knappa ekonomiska förhållanden, och stängs ute från upplevelser och samhällsgemenskap. Vad är den viktigaste åtgärden för att förändra den situationen? Gå gärna en runda och låt alla ge sin syn på saken. Skriv upp på tavlan eller på ett papper.
- Vilken typ av åtgärder är bäst för att minska barnfattigdomen i sig, och vilka kan vara effektiva för att reducera barnfattigdomens konsekvenser?
- Hög kvinnlig förvärvsfrekvens är kopplat både till höga födelsetal och till låga nivåer av fattigdom bland barn. Vad kan ni göra lokalt för att underlätta att båda föräldrarna arbetar?
- Ni har nu lärt er en hel del om barnfattigdomen i Sverige. Hur kan ni hjälpa till att förmedla kunskapen till fler?

Inför nästa träff:

Läs avsnitten Opinion och Dialog i Handbok mot barnfattigdom. Var och en plockar ut två förslag som kan vara användbara i det lokala arbetet.

Håll utkik i omgivningen – i samtal, i politiken och i medierna – efter sådant som hänger samman med barnfattigdomen. Ta gärna med tidningsurklipp eller illustrationer till nästa träff.

Tredje träffen – Vad kan vi göra som folkrörelse?

För att komma igång:

Be någon att kort sammanfatta det ni läst.

Alla deltagare berättar om vilka förslag de tycker kan vara användbara i det lokala arbetet.

Att samtala om:

- Vad kan ni göra lokalt? Diskutera i grupper om två eller tre i några minuter. Gå sedan laget runt och låt alla komma med förslag. Skriv upp idéerna på tavlan eller på ett papper.

- Hur kan ni arbeta med att kartlägga situationen i kommunen genom möten, dörrknackning med mera? Gör en gemensam aktivitetsplanering med hjälp av handboken.

Andra aktiviteter, i mån av tid, lust och möjlighet:

Bjud in eller besök någon som arbetar med frågor kring barns sociala villkor i kommunen.

Stäm av Unga Örnars checklista, som finns i *Handbok mot barnfattigdom*, tillsammans. Hur klarar kommunen testet?

Deltagarna läser igenom det lokala handlingsprogrammet för Socialdemokraterna inför valet 2010 utifrån ett barnfattigdomsperspektiv. Fundera på hur mycket ni fokuserade på frågorna då och på vad ni skulle ha valt att skriva idag.

Utvärdera

Ägna minst 15 minuter åt att utvärdera cirkeln, gå gärna en runda. Vad tyckte deltagarna? Vad fungerade bra? Vad kunde ha gjorts bättre? Vad tar ni med er från cirkeln?

Sikta framåt

Hur kommer var och en att engagera sig i arbetet mot barnfattigdom? Vilka perspektiv och argument kommer ni ta med er från cirkelns diskussioner?

Vill ni träffas fler gånger?

Här är några tips på övningar och frågor att diskutera om ni vill borra djupare i materialet och öka er förståelse kring frågorna.

Läs igenom *Handbok mot barnfattigdoms* beskrivningar av de olika studier och rapporter som gjorts kring barnfattigdom i Sverige. Dela upp ansvaret mellan er i gruppen att läsa igenom rapporterna, och presentera dem för varandra på nästkommande träff. Vilka slutsatser dras i rapporterna, och vad säger de er om vilka politiska åtgärder som måste genomföras?

Det finns mycket skönlitteratur, film och andra kulturella uttryck som handlar om barnfattigdom på olika sätt. Diskutera vilka böcker, filmer med mera ni själva läst och sett som handlar om barnfattigdom. Välj ut en av dem och läs tillsammans i gruppen. Diskutera gemensamt hur barnfattigdomen skildras och vad politiken hade kunnat göra för att förbättra situationen för karaktärerna.

Lycka till!

Socialdemokraterna
Sveavägen 68, 105 60 Stockholm
socialdemokraterna.se

i samarbete med

ARBETARNAS
BILDNINGSFÖRBUND